

Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 31.01.1972, sp. zn. 6 Co 391/71, ECLI:CZ:NS:1972:6.CO.391.1971.1

Číslo: 26/1973

Právní věta: Nedošlo-li k přiznání dávky důchodového zabezpečení, byť i správně přiznána být měla, nelze použít ustanovení § 53 odst. 1 zákona č. 101/1964 Sb.; promlčení jednotlivých splátek dávky se posuzuje v takovém případě podle ustanovení § 62 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. Byla-li dávka důchodového zabezpečení, na niž byl nárok, přiznána dobrovolně, nemůže být jen pro tuto skutečnost odňata nebo její výplata zastavena s poukazem na ustanovení § 53 odst. 1 zákona č. 101/1964 Sb. /1/

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 31.01.1972

Spisová značka: 6 Co 391/71

Číslo rozhodnutí: 26

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Promlčení, Sociální zabezpečení

Předpisy: 99/1963 Sb. § 219 101/1964 Sb. § 53

§ 121

§ 62

§ 88 103/1964 Sb. § 118

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 26/1973 sb. rozh.

Nedošlo-li k přiznání dávky důchodového zabezpečení, byť i správně přiznána být měla, nelze použít ustanovení § 53 odst. 1 zákona č. 101/1964 Sb.; promlčení jednotlivých splátek dávky se posuzuje v takovém případě podle ustanovení § 62 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb.

Byla-li dávka důchodového zabezpečení, na niž byl nárok, přiznána dobrovolně, nemůže být jen pro tuto skutečnost odňata nebo její výplata zastavena s poukazem na ustanovení § 53 odst. 1 zákona č. 101/1964 Sb. /1/

(Usnesení Nejvyššího soudu ČSR z 31. 1. 1972, [6 Co 391/71](#))

Krajský soud v Plzni potvrdil rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení v Praze z 21. 10. 1970,

jímž byl navrhovatelce přiznán od 7. 1. 1967 starobní důchod ve výši 374 Kčs měsíčně. Tomuto rozhodnutí předcházelo rozhodnutí z 30. 7. 1970, jímž byla navrhovatelčina žádost o přiznání starobního důchodu zamítnuta.

Navrhovatelka ve svém odvolání namítala, že starobní důchod měl jí být přiznán od roku 1951, neboť již tehdy splnila podmínky pro tento nárok, i když její pracovní poměr trval i v dalších letech a byl ukončen teprve v roce 1969. Podle názoru navrhovatelky její žádost o přiznání starobního důchodu v roce 1958 nebyla pravomocně zamítnuta, když soudní řízení o přezkoumání rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení bylo tehdy zastaveno v důsledku toho, že vzala zpět svůj opravný prostředek, takže o promlčení jejího nároku nejde.

Nejvyšší soud ČSR usnesení soudu prvního stupně potvrdil.

Z odůvodnění:

V projednávané věci je základní otázkou, od které doby náleží navrhovatelce starobní důchod. Původní žádost navrhovatelky o přiznání starobního důchodu byla zamítnuta dne 6. 5. 1958. Navrhovatelka sice podala proti tomuto rozhodnutí opravný prostředek, avšak v řízení u soudu jen vzala zpět, soud usnesením z 23. 6. 1959 přiznal zpětvzetí opravného prostředku účinnost a řízení zastavil. Tím ovšem rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení, jímž byla žádost navrhovatelky o přiznání starobního důchodu zamítnuta, nabylo právní moci. Za tohoto stavu (při němž je nerozhodné, zda zamítavé rozhodnutí bylo napadeno opravným prostředkem, jenž byl pak v řízení u soudu zamítnut, nebo zda nabylo právní moci již ve správním řízení u orgánu sociálního zabezpečení) bylo nezbytnou podmínkou přiznání starobního důchodu navrhovatelce podání nové žádosti způsobem upraveným ustanovením § 88 zákona č. 101/1964 Sb. a ustanoveními § 118 až § 121 vyhlášky č. 102/1964 Sb. Doba podání takové žádosti má závažný význam z hlediska ustanovení § 62 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb., podle něhož se nárok na jednotlivou splátku dávky promlčuje v jednom roce ode dne její splatnosti. Pravomocné zamítnutí žádosti o přiznání dávky důchodového zabezpečení - byť by se tak stalo neprávem - nebrání tomu, aby se další splátky dávky promlčely podle ustanovení § 62 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. v jednom roce ode dne jejich splatnosti. Pokud tedy pochybení orgánu sociálního zabezpečení nebo soudu nebylo napraveno tím, že nesprávné zamítavé rozhodnutí bylo změněno např. na základě mimořádných opravných prostředků proti pravomocným rozhodnutím vydaným v řízení správním nebo soudním, může žadatel o důchod zabránit promlčení dalších splátek dávky jedině tím, že bude podání žádosti o přiznání důchodu opakovat.

V projednávané věci vyplývá z obsahu spisu, že navrhovatelce byla rozhodnutím dávkové komise ONV v R. z 2. 1. 1962 přiznána polovina starobního důchodu podle tehdy platného ustanovení § 9 odst. 2 zákona č. 55/1956 Sb. vzhledem k tomu, že již pobírala vdovský důchod v částce 339 Kčs, přičemž jí byl tento důchod přiznán v rámci odstranění tvrdosti podle ustanovení § 88 citovaného zákona; navrhovatelka až do roku 1970 také přijímala tento důchod jako dávku dobrovolnou a teprve žádostí podanou počátkem roku 1970 uplatňovala znovu přiznání starobního důchodu; žádost o tento důchod byla s ní sepsána 7. 1. 1970 na odboru sociálního zabezpečení ONV v R. Jestliže tedy rozhodnutím Úřadu důchodového zabezpečení z 21. 10. 1970 byl navrhovatelce přiznán starobní důchod zpětně s účinností od 7. 1. 1967, je toto rozhodnutí v souladu s ustanoveními § 53 odst. 1 a § 62 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb.

Nutno mít na zřeteli, že přiznání dávky v rámci odstranění tvrdosti je ve své podstatě prominutím některé nebo některých zákonných podmínek vzniku nároku na dávku, což ve svých důsledcích znamená, že byla-li jednou dávka takto dobrovolně přiznána, nemůže být později libovolně odňata nebo její výplata zastavena, aniž jsou splněny zákonné důvody takovýchto opatření, zejména zánik nároku nebo změna rozhodných skutečností. Na takový případ již nedopadá ustanovení § 53 odst. 1

zákona č. 101/1964 Sb., pokud umožňuje odejmout nebo snížit dávku a zastavit její výplatu z důvodu dodatečného zjištění, že dávka byla přiznána neprávem nebo v nesprávné výši.

Odvolací soud sdílí proto právní názor soudu prvního stupně, pokud má za to, že starobní důchod ve výši stopnároku byl navrhovatelce správně přiznán od 7. 1. 1967, to jest tři roky nazpět od nového uplatnění nároku, když první žádost o starobní důchod byla v roce 1958 pravomocně zamítnuta a v roce 1962 byl jí tento důchod přiznán jako dávka dobrovolná. Soud prvního stupně dochází k tomuto závěru výkladem ustanovení § 53 odst. 1 zákona č. 101/1964 Sb. Toto ustanovení, pokud upravuje zvýšení dávky, se vztahuje jen na ty případy, kde dávka byla přiznána ke škodě oprávněného důchodce v nesprávné výši, nebo kde přiznaná dávka má být zvýšena v důsledku změny skutečnosti rozhodné pro její výši, přičemž přiznanou dávkou je i dávka přiznaná dobrovolně v rámci odstranění tvrdosti. Nelze však ustanovení § 53 odst. 1 zákona č. 101/1964 Sb. použít tam, kde žádost o přiznání důchodu byla neprávem zcela zamítnuta a k přiznání dávky vůbec nedošlo. Opačný výklad by ve svých důsledcích znamenal, a že by byla limitovanou částkou 12 000 Kčs omezena i dávka přiznaná ve smyslu ustanovení § 62 odst. 2 citovaného zákona zpětně za dobu jednoho roku před podáním nové žádosti o důchod, jestliže by jednotlivé splátky přiznané dávky byly vyšší než 1000 Kčs měsíčně a přesahovaly by proto částku 12 000 Kčs; to by byl nepochybně důsledek zákonem nezamýšlený a neodůvodněný.

Vycházeje z těchto úvah dospěl odvolací soud k závěru, že napadené usnesení je věcně správné, a proto je podle ustanovení § 219 o. s. ř. potvrdil.

1) Úplné znění zákona se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 5/1972 Sb.